

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชาเป็นเครื่องดื่มที่มีกลิ่นหอม คนจึงนิยมดื่มกันอย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นชาวเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น หรือ ชาวยุโรป ชา ที่นิยมดื่มในปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็น 3 ชนิดใหญ่ ๆ คือ ชาจีน ชาเขียว และชาฝรั่งซึ่งชาแต่ละชนิดจะ ต่างกันตรงกรรมวิธีในการผลิต แต่ชาที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมากที่สุดคือชาเขียว (green tea) ซึ่งเป็นชาที่ไม่ผ่านการหมักทำให้ไม่ สูญเสียองค์ประกอบที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพไปในระหว่างการหมักเหมือนชาฝรั่ง ชาเขียวได้จากการทำใบชาให้แห้งที่อุณหภูมิสูง อย่างรวดเร็ว จึงทำให้ใบชาแห้งยังคงมีสีเขียวและมีคุณภาพเช่นเดียวกับใบชาสด ซึ่งเมื่อชงน้ำร้อนแล้ว จะได้น้ำชาสีเขียวหรือเหลือง อมเขียว ไม่มีกลิ่น มีรสฝาดกว่าชาจีน นิยมแต่งกลิ่นด้วยพืชหอมเช่น มะลิ บัวหลวง เป็นต้น

ชาเขียวมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ชาเขียว แบบญี่ปุ่น และชาเขียวแบบจีน ซึ่งแตกต่างกันตรงที่ชาเขียวแบบจีนจะมีการคั่วด้วยกระทะร้อน แต่ชาเขียวแบบญี่ปุ่นไม่ต้องคั่วใบชา ชาเขียวมีสารอาหารพวกโปรตีน น้ำตาลเล็กน้อย และมีวิตามินอีสูง แต่อย่างไรก็ตามมีรายงานว่า วิตามินเอ และวิตามินอีที่มีอยู่ในใบชาจะ สูญเสียไปเกือบหมดถ้าใช้ระยะเวลาในการชงนานจนเกินไป ส่วนปริมาณของแคลเซียม เหล็ก และวิตามินซีจะสูญเสียไปประมาณ ครึ่งหนึ่ง แต่ถ้าเรารับประทานใบชาเขียวแห้ง 6 กรัมต่อวัน จะทำให้ร่างกายได้รับวิตามินอี และวิตามินเอถึงร้อยละ 50 และ 20 ของปริมาณที่ร่างกายต้องการในแต่ละวัน ตามลำดับ ในประเทศญี่ปุ่นจึงมีการผลิตชาเขียว ในรูปผงสำหรับบริโภคขึ้น ซึ่งสามารถเติมลงในอาหารหลายชนิด ตั้งแต่อาหารญี่ปุ่นจนถึงสเต็ก แฮมเบอร์เกอร์ สปาเกตตี้ และสลัด

ใบชาเขียวมีสารสำคัญ 2 ชนิด ชนิดแรก คือ กาเฟอีน (caffeine) ซึ่งมีอยู่ในชาเขียวประมาณ ร้อยละ 2.5 โดยน้ำหนัก ซึ่งสารชนิด นี้เองที่ทำให้ชาสามารถกระตุ้นให้สมองสดชื่นแจ่มใส หาย ง่วง เนื่องจากกาเฟอีนมีฤทธิ์กระตุ้นประสาท เพิ่มการเผาผลาญ เพิ่มการทำงานของหัวใจและไต แต่อย่างไรก็ตามเด็ก ๆ และผู้ป่วยโรคหัวใจก็ไม่ควรดื่มชา เนื่องจากกาเฟอีนมีคุณสมบัติในการ กระตุ้นประสาทและบีบหัวใจ ถ้าต้องการดื่มจริง ๆ ควรดื่มชาที่สกัดกาเฟอีนออกแล้ว ในการชงชา นั้นพบว่า 3 นาทีแรก จะได้กาเฟอีน ออกมาในประมาณสูง โดยทั่วไปใบชาเขียว 1 ถ้วย (ประมาณ 6 ออนซ์) จะมีกาเฟอีนอยู่ 10-50 มิลลิกรัม สารที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับ กาเฟอีนชนิดอื่น ๆ ยังช่วยใน

การขับปัสสาวะ โดยไปกระตุ้นไตให้ขับน้ำปัสสาวะมากขึ้น และช่วยขยายหลอดเลือดอีกด้วย สำหรับสารสำคัญ ชนิดที่สองที่มีในชาเขียวคือ แทนนิน หรือ ฝาดชา (tea tannin) ซึ่งมีอยู่หลายชนิด พบในใบชาแห่งประมาณร้อยละ 20-30 โดยน้ำหนัก เป็นสารที่มีรสฝาดที่ใช้บรรเทาอาการท้องเสียได้ ดังนั้นหากต้องการดื่มชาเขียวให้ได้รสชาติที่ดี จึงไม่ควรทิ้งใบชาค้างไว้ในกานานเกินไป เพราะแทนนินจะละลายออกมาทำให้ชาเขียวมีรสขม แต่ถ้าหากดื่มชาเขียวเพื่อจุดประสงค์ในการบรรเทาอาการท้องเสียก็ควร ดื่มใบชานาน ๆ เพื่อให้มีปริมาณแทนนินออกมามาก แทนนินยังช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อหัวใจและขยายผนังหลอดเลือด จึงทำให้ชาเขียวเหมาะสำหรับผู้ที่มีความดันโลหิตสูงด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าสารแคทีชิน (catechins) ซึ่งเป็นสารแทนนินชนิดหนึ่ง ใบชาเขียว มีฤทธิ์เป็นสารต้านการเกิดมะเร็งในกระเพาะอาหาร โดยป้องกันการสร้างสารก่อมะเร็ง โดยทีมนักวิทยาศาสตร์จากศูนย์ กลางการวิจัยโรคมะเร็งในบริติชโคลัมเบีย รายงานว่าชาสามารถยับยั้งการสร้างไนโตรซามีนซึ่งก่อมะเร็งได้หลายชนิด ดังนั้นถ้านิยม บริโภคอาหารจำพวกเนื้อสัตว์มากก็ควรดื่มน้ำชาไปพร้อม ๆ กันด้วยก็จะช่วยลดการสร้างสารก่อมะเร็งได้ มีรายงานทางการแพทย์ทั่ว ประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ. 1982 และ 1987 พบว่าในแถบจังหวัดชิซูโอกะ ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่มีการดื่มชาเขียวกันมาก มีอัตราการเกิดมะเร็ง ในกระเพาะอาหารอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย นอกจากนี้นักวิจัยชาวญี่ปุ่นยังได้รายงานไว้ว่าสารแคทีชินในชาช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือดของหนูได้ โดยทำให้หนูขับถ่ายไขมันและคอเลสเตอรอลออกทางอุจจาระเพิ่มขึ้น แต่กลไกยังไม่ทราบแน่ชัด จากผลการวิจัยนี้จึงเชื่อว่าสารชนิดนี้จะช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเส้นเลือดได้

โดยสรุปแล้วฤทธิ์ของชา นั้นจะขึ้นกับสารสำคัญทั้งสองชนิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สารเหล่านี้จะถูกดูดซับสู่ทางเดินอาหารได้ถึง ร้อยละ 90 แล้วแผ่กระจายไปยังเนื้อเยื่อต่าง ๆ ภายใน 5 นาที และยังออกฤทธิ์อยู่ในช่วงเวลา 6-14 ชั่วโมง นอกจากนี้ใบชา ยังมี ปริมาณแร่ธาตุฟลูออไรด์สูง ซึ่งแร่ธาตุชนิดนี้เป็นส่วนในการเสริมสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรง นักวิจัยจากศูนย์ทันตกรรมฟอรัซซี ในบอสตัน โดยถ้าคุณแช่ถุงชาหรือใบชาไว้นาน 3 นาทีก่อนดื่ม ชาจะสามารถยับยั้งเชื้อแบคทีเรียซึ่งทำให้เกิดฟันผุได้ถึงร้อยละ 95 จะเห็นได้ว่าการดื่มชาเขียวจึงน่าจะมีส่วนช่วยในการป้องกันฟันผุได้

ชาเขียวนอกจากจะมีประโยชน์ที่มากมายแล้วนั้นยังมีรสชาติที่แตกต่างกันไปแล้วแต่ละชนิดของชาเขียว ซึ่งเป็นที่มาของการเกิดผลิตภัณฑ์ชาเขียวต่างๆมากมาย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ชาเขียวพร้อมดื่ม ในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ชาเขียวพร้อมดื่มหลายยี่ห้อให้ผู้บริโภคเลือกบริโภค โดยมีสัดส่วนของแต่ละยี่ห้อในตลาดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงส่วนแบ่งทางการตลาดของธุรกิจชาเขียวพร้อมดื่ม

แสดงส่วนแบ่งทางการตลาด			
ลำดับ	บริษัท	ส่วนแบ่ง (ร้อยละ)	
		พย./ธค. 47	มค./กพ.48
1	โออิชิ	46	55
2	ยูนิฟ	36	31
3	เซนชะ	11	9
4	อื่นๆ	7	5
	รวม	100.00	100.00

ที่มา : เอ ซี นิลเส้น

จากส่วนแบ่งการตลาดในตารางที่ 1.1 พบว่ายี่ห้อที่ผู้บริโภคนิยมมากที่สุดได้แก่ ยี่ห้อ โออิชิ โดยจะเห็นได้ว่าส่วนแบ่งการตลาดของโออิชิในปีพ.ศ. 2548 นั้นมีมากเกินครึ่งของส่วนแบ่งตลาดทั้งหมด โดยเพิ่มจากปีพ.ศ. 2547 ถึงร้อยละ 9 ในขณะที่ยี่ห้ออื่น ๆ นั้นมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่ลดลงจากปีพ.ศ. 2547 ถึงปีพ.ศ. 2548

ด้วยประโยชน์ที่มีมากมายของชาเขียวนี้หลายๆ บริษัทจึงเห็นโอกาสในการดำเนินธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์ชาเขียว เพื่อเป็นการตอบสนองผู้บริโภคในการบริโภคชาเขียว ซึ่งปัจจุบันพบว่าผลิตภัณฑ์ชาเขียวเกิดขึ้นมากมายหลายชนิดในประเทศไทย รวมทั้งความสนใจของผู้บริโภคในการบริโภคชาเขียวเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้จึง ต้องการศึกษาดัง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการบริโภคชาเขียว ทั้งนี้เพื่อทราบถึงข้อมูลที่มีผลต่อการบริโภคและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการวางนโยบายเพื่อกำหนดกลยุทธ์การแข่งขันของธุรกิจประเภทนี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการบริโภคชาเขียวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการบริโภคชาเขียวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อทราบถึงลักษณะทั่วไป ความต้องการบริโภคชาเขียวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการบริโภคชาเขียวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภคชาเขียวของประชาชนทั่วไปทั้งชายและหญิง ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่